

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΙΙ64 ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΙΙ΄

Ενότητα 2α: Η καθολική εμπλοκή στον πόλεμο των
λέξεων, 1540-1572

Κώστας Γαγανάκης

Φιλοσοφική Σχολή

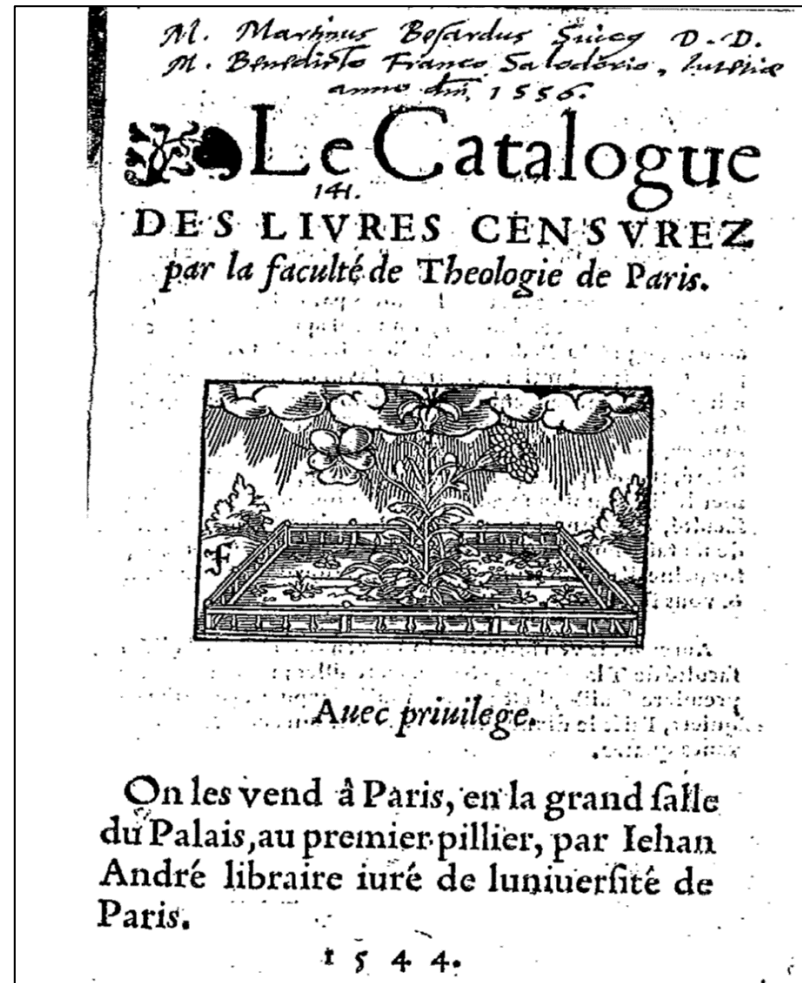
Τμήμα Ιστορίας - Αρχαιολογίας

Η Καθολική εμπλοκή στον Πόλεμο των Λέξεων, 1540-1572 1

- Προσφυγή στο θεσμικό εξοπλισμό για την καταπολέμηση της αίρεσης (Βασιλικό Δικαστήριο, Σορβόννη)
- Αμφιταλάντευση σχετικά με τη χρήση της γαλλικής γλώσσας. Antoine de Mouchy, 1558, «αιρετικά κείμενα στα γαλλικά, επικίνδυνα για τους απλοϊκούς & αμμόρφωτους» (λόγιος πατερναλισμός)
- Εκδόσεις στα γαλλικά μέχρι το 1550: προσευχητάρια, εκλαϊκευτικοί θρησκευτικοί διαλογισμοί, βίοι αγίων
- Εμμονή στη στεγανοποίηση των θεολογικών διαμαχών, αλλά και συνειδητοποίηση της δύναμης του έντυπου λόγου στην ανάπτυξη στενής, διαλογικής σχέσης ανάμεσα σε συγγραφέα & αναγνώστη. Nicole Grenier, *Contre les tenebrions lumiere evangelique*, 1535, απάντηση στον Marcourt, ανάλυση δόγματος αληθούς παρουσίας

Εικόνα 1.

Η Καθολική εμπλοκή στον Πόλεμο των Λέξεων, 1540-1572 2

- Pierre Doré, College de Sapience, 1539, κατήχηση παιδιών σε απάντηση στον Gaspar Megander
- Nicole Grenier, Le bouclier de la foy, en forme de dialogue, 1548, διάλογος φωτισμένου οδοιπόρου (δρόμος προς Ιερουσαλήμ) και παραπλανημένου οδοιπόρου (δρόμος προς Γενεύη)
- **Βαθμιαία επικράτηση πολεμικού λόγου, απευθυνόμενου ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ στους Καθολικούς, κατάδειξη της πλάνης & της διαβολικής φύσης της αίρεσης**
- Artus Desiré, Passevent Parisien respondant au Pasquil Romain, 1566, εξάπλωση αίρεσης, σχέδιο ομάδας αδίστακτων υπό τον Καλβίνο («ληστής» και «πόρνη»), Les disputes de Guillot le Porcher, et de la bergère de St. Denis en France, contre Jean Calvin, prédicant de Genève, Καλβίνος, κεφαλή του δράκου της αίρεσης. Προφητικό, εσχατολογικό πλαίσιο: προετοιμασία για τη μάχη των πιστών με τις δυνάμεις του σκότους

Η Καθολική εμπλοκή στον Πόλεμο των Λέξεων, 1540-1572 3

- Articles du Traité de la Paix, entre Dieu & les hommes, 1558, «πλήρωμα του χρόνου», έκκληση για την αυτοκάθαρση της Εκκλησίας, θεϊκή απαίτηση: ολοσχερής εξόντωση των αιρετικών.
- «Κάθε μιανός Λουθηρανός/ να καεί και σας υπόσχομαι/ πως θά 'χουμε σύντομα ειρήνη... Όλοι εκείνοι που θα πιαστούν να έχουν μιλήσει ενάντια στους Αγίους/ ας καούν σε σιγανή φωτιά/ και θα έχουμε ειρήνη με τον Θεό.../ ψήστε επάνω στα κάρβουνα τους κήρυκες του ψευδούς δόγματος/ όλα τα αποβράσματα μαζί/ και θα έχουμε ειρήνη με τον Θεό/.../ Εάν βρεθούν κάποιιοι ανάμεσά τους/ να κατέχουν καταδικασμένα βιβλία/ Κάψτε τους σύμφωνα με το διάταγμα/ και θα έχουμε ειρήνη στη Γαλλία».

Εικόνα 2.

PASSEVENT
PARISIEN RESPON-
DENT A PASOVIN
 Rommain **ACQUISITION**
1558
A Delta Romani

De la vie de ceux qui sont allez demou-
 rer, & se disent viure selon la refor-
 mation de l'Euangile, au pais iadis de
 Sauoye: & maintenant soubz les Prin-
 ces de Berne, & Seigneurs de Geneue:
 fait en forme de Dialogue.

Par Artus Desire
 ou chaire lequel voyez en de Thou 9. 28 de son Hist. or
 Varillas 1.
 l'histoire
 Charles IX
 1529 qui a
 ministres
 de Thou qui
 a traduit profit
 de Ludoris
 de homme
 ne que extra
 linaiement
 entieuse, au lieu
 traduire, homme resolu A Lion
 qui à l'impression . 1556.

LES
ARTICLES DV
TRAICTE DE LA PAIX,
 entre Dieu & les hommes, Arti-
 culez par Artus Desiré.

*A Monsieur Fixes, Conseiller du Roy, &
 Secretaire de ses Finances.*

A PARIS,
 De l'Imprimerie de Pierre Gaultier, Rue Saint
 Jacques à l'enseigne de la Vigne.
Avec Priuilege.
 1558.

Έκρηξη έντυπης Καθολικής προπαγάνδας, αρχές δεκαετίας 1560

- Εκδότες: Nicolas Chesneau, Claude Fremy (Παρίσι), Benoist Rigaud, Michel Jove (Λυών), Nicolas Bacquenois, Jean de Foigny (Reims).
- Συγγραφείς: Gentian Hervet, René Benoist, Artus Desiré, Claude des Saintes, René des Freuz.
- 1545-1562: 71 τίτλοι (70.000 + αντίτυπα).
- 1550-1559: 4 αντικρούσεις Προτεσταντικών κειμένων, 14 δογματικές αποσαφηνίσεις, 8 λατρευτικά κείμενα.
- 1550 – 1569: 51 απαντήσεις στους Προτεστάντες, 42 δογματικές αποσαφηνίσεις, 8 λατρευτικά κείμενα.

Πόλεμος από τον άμβωνα & άνθηση της πολεμικής γραμματείας, 1560 1

Jean de Hans, Simon Vigor, Pierre Dyvolé, Artus Desiré, Antoine de Mouchy

- Καταγγελία πολιτικής Αικατερίνης των Μεδίκων
- Κλίμα εσχατολογικού πανικού & σταυροφορίας
- Έμφαση στη σταθερότητα και την παράδοση 1500 χρόνων απέναντι στους νεωτερισμούς των αιρετικών
- Καθολική Εκκλησία, οργανική ενότητα, σωματοποιημένη στον Ιησού, κινδυνεύει με αποσύνθεση
- Προτεσταντισμός, μόλυνση, γαγγραινιασμένο μέλος
- Εμφάνιση αίρεσης, κλιματικές διαταραχές, σιτοδεία, επιδημία πανώλης, θεική οργή απέναντι σε «ψευδοπροφήτες», «λύκους ντυμένους πρόβατα»

Ο Θεός απαιτεί την εξόντωση του μιάσματος

Πόλεμος από τον άμβωνα & άνθηση της πολεμικής γραμματείας, 1560 2

- 1561-1562, κινητοποίηση Παρισιού ενάντια στο Β.Δ. του Saint-Germain.
- Simon Vigor, «άθλια σάλπιγγα του πολέμου»: Σύμβουλοι του Καρόλου Θ', «Ουγενότοι», ειρηνευτικά διατάγματα, «έργο διαβόλου»
- Pierre de Ronsard, ξενικότητα μεταρρυθμιστικού δόγματος, Καθολικισμός, προγονική θρησκεία των Γάλλων
- Ευαγγελική αποστολή Καλβινιστών = ένοπλη συμμορία στασιαστών
- «ένοπλο Ευαγγέλιο», «πιστολοφόρος Χριστός».
- Κυκλοφορία των ποιημάτων της συλλογής Discours des misères de ce temps αυτοτελώς ως φυλλαδίων

Απάντηση στις Καλβινιστικές εικονοκλαστικές επιθέσεις, 1561-1562:

- Χρονικά θρησκευτικών πολέμων
- Αφηγήσεις καταστροφών & βιαιοτήτων αιρετικών
- Κριτική στη συμβιβαστική στάση της μοναρχίας
- Claude des Saintes, Discours sur le saccagement des eglises Catholiques, 1562
- Βεβηλώσεις εκκλησιών, φόνοι ιερωμένων
- Καταστροφές εσταυρωμένων, εικόνων, αγαλμάτων
- Βεβήλωση βασιλικών τάφων, καταστροφή λειψάνων βασιλέων και αγίων προστατών της χώρας – έκθεση Γαλλίας σε βιβλικές τιμωρίες
- Βασιλική πολιτική παραχωρήσεων, επέτρεψε στους αιρετικούς να προετοιμασθούν για την ιερόσυλη επίθεσή τους

Εικόνα 3.

Εικόνα 4.

Εικόνα 5.

Εικόνα 6.

Deposuit
Sapienter
Accipit enim
Reliquias
In terra
Oportet
Nil timet
Egredietur
Dum videt
Oculus
Congregavit
Quid loquitur
Vixit
Tristis
Effe
Eis
Religione
Effe
Cui
Lep
Hinc
Fletibus

Εικόνα 7.

- Απρίλιος 1562, ανυπόγραφες Καθολικές αφίσες, κριτική στον Κάρολο Θ΄: αίρεση, μόνη αιτία εμφύλιας σύγκρουσης.
- Acta Tumultuum Gallicanorum.
- Απολογισμός 3 πρώτων θρησκευτικών πολέμων.
- Στοχευόμενο κοινό, Γερμανοί λουθηρανοί πρίγκηπες.
- Ουγενοτική ηγεσία, επιδιώκει την ανατροπή του νόμιμου βασιλιά. «Επιβεβαίωση» στέψης Condé ως Λουβοδίκου ΙΓ΄ & κοπής νέου νομίσματος.

Έντυπος λόγος < > προφορική φημολογία 1

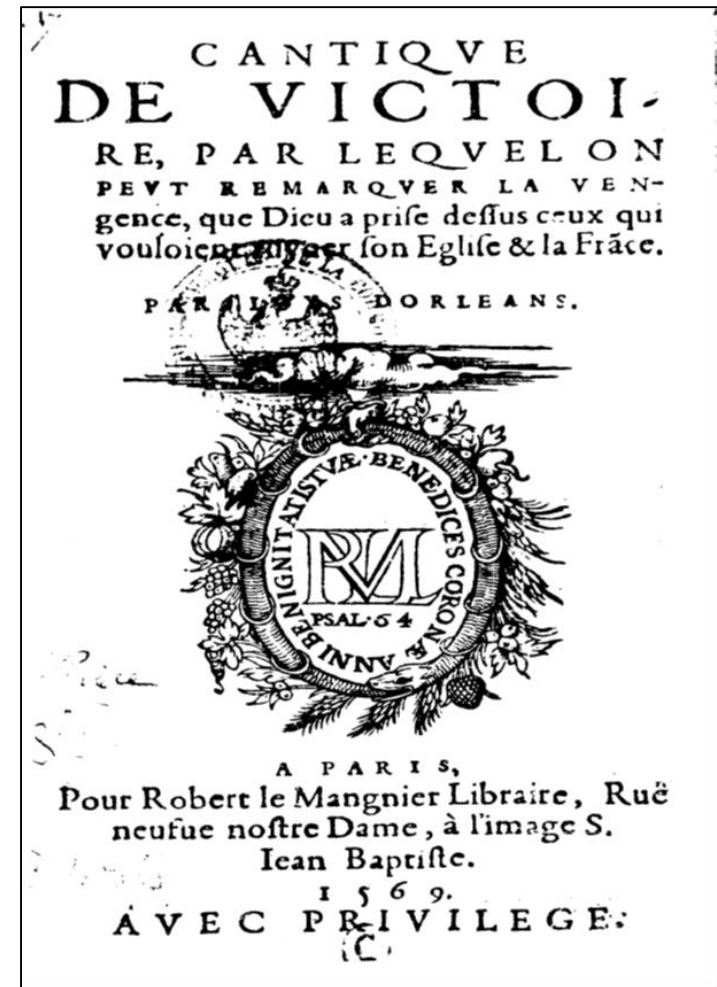
- Response à un certain escrit, publié par l'Admiral et ses adherans... 1568, «ασήμαντος ξένος» (Coligny), πρωτεργάτης ουγενοτικής ανταρσίας.
- Προδοτική συμμαχία Ουγενότων με εχθρούς της πατρίδας.
- Αιματοχυσία 3 πρώτων θρησκευτικών πολέμων αναγκαία θυσία για την αντιμετώπιση των στασιαστών.

Εικόνα 8.

- Πολιτικοποίηση αντιπροτεσταντικής επιχειρηματολογίας & εμπρηστικός θεοκρατικός λόγος, 1562-1570.
- Loys Dorleans, Cantique de victoire, 1569: Guise & Καθολικοί, θεϊκά όργανα, σταυροφόροι του Κυρίου. Θεϊκή απαίτηση, ολοσχερής και δίχως διακρίσεις σφαγή των αιρετικών.

- Cantique de victoire, par lequel on peut remarquer la vengeance, que Dieu a prise dessus ceux qui vouloient ruyner son Eglise & la France. Par Lois Dorleans, Παρίσι, Robert le Mangnier, 1569,

«Εάν κάποτε βρεις ανάμεσα στους δικούς σου/ έναν που σύλησε τον Οίκο και Ναό μου/ και που ως τότε έχει ξεφύγει από τον αγώνα μου/ Θέλω δίχως καθυστέρηση να θανατωθεί/ και να γίνει παράδειγμα στα πουλιά του ουρανού/ Δεν θα διστάσεις αν πρόκειται για κάποιο μεγάλο άρχοντα/ επειδή είμαι ο Αιώνιος.../ Γι' αυτό δεν θέλω ούτε ένας να μείνει ζωντανός/ από αυτή τη δολοφονική συμμορία/.../ Αν όμως είσαι τυφλωμένος στις ηδονές σου/ και δεν ακολουθείς παρά τη ξεστρατισμένη λογική σου/ και αγνοείς τα διατάγματά μου/ Εναντίον σου θα κινητοποιήσω τους υπηκόους σου/ που με τη δική μου υποστήριξη θα σου επιτεθούν/ και θα ρίξω επάνω σου αιώνια ντροπή/ Πείνα και λοιμός θα σε υποσκάπτουν παντού/ το μαχαίρι και η οργή μου θα διατρέξουν/ τη χαμένη σου χώρα, δίχως να μου αντισταθείς/ όπως και ο Φαραώ, αυτός ο σκληρός τύραννος...»

Έντυπος λόγος < > προφορική φημολογία 2

- Προβολή του εσταυρωμένου ως λάβαρου της μαχόμενης Εκκλησίας 1571, «σταυρός των Gastines».
- Simon Vigor, σταυροί, χριστιανικά μνημεία (θρίαμβος επί των αιρετικών).
- René Benoist, «αφαίρεση της σημαίας του Ιησού θα στερούσε τη συνδρομή των αγγέλων και αγίων στρατιωτών του Κυρίου». «Σταυρός, τρέπει σε φυγή τους δαίμονες» (συμπερίληψη σε ανθολογία Simon Goulart).

Έντυπος λόγος < > προφορική φημολογία 3

- Απολογίες Σφαγής Αγίου Βαρθολομαίου.
- Χρονικά συμβάντων.
- Χιμαιρική επιδίωξη αναγκαστικής συνύπαρξης θρησκειών, βασική αιτία πολέμων (discours sur les cause de l'execution faites es personnes... 1572, La singerie des Huguenots... 1574).
- Ουγενότοι, δολοπλόκοι, προδότες, στασιαστές, αμυντική αντίδραση Καρόλου Θ' & Παριζιάνων.
- Θεϊκή τιμωρία στον αρχι-συνομώτη Coligny, προδότη & διαφθορέα της γαλλικής αριστοκρατίας.
- Ομολογίες ανανηψάντων Καλβινιστών (Pierre Charpenier, Hugues Sureau du Rosier).

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ, 1560-1574

- Αναζωπύρωση λαϊκής θρησκευτικότητας.
- Πολλαπλασιασμός λιτανειών, προσκυνηματικών κινημάτων, ευχαριστηριακών αδελφοτήτων.
- Προβολή κύρους μακραίωνης θρησκευτικής παράδοσης Καθολικισμού (θρησκεία των προγόνων).
- Στρατιωτική κινητοποίηση Προτεσταντών, ακύρωσε την «ευαγγελική» φύση της εκστρατείας τους.
- Ξενοφοβία.
- Εκμετάλλευση παραδοσιακής θεώρησης γαλλικής μοναρχίας ως θεματοφύλακα της Καθολικής πίστης.
- Ειρήνη με αιρετικούς = πόλεμος εναντίον του Θεού.
- Melchior de Flavin, Remonstrance de la vraie religion 1562, «η θρησκεία μπορεί να ζήσει δίχως το βασίλειο, όμως το βασίλειο δεν μπορεί να επιβιώσει δίχως τη θρησκεία».

Εικόνα 9.

<p style="text-align: center;">LE CONTREPOISON DES CINQUANTE DEUX CHASONS DE CLEMENT MAROT, faulſement intitulees par luy Pſalmes de Daud, fait & composé de pluſieurs bonnes doctrines & ſentences preſeruatiues d'heresie.</p> <p style="text-align: center;">❧</p> <p><i>A tres-hault, tres-puissant & magnanime Seigneur. Monſieur le prince de Piémont duc de Savoie.</i></p> <p style="text-align: center;">Par Artus Desiré.</p> <p>Plus adiouſté de nouveau certains lieux & passages des œuvres dudict Marot, par lesquels lon congnoiſtra l'heresie & erreur d'iceluy.</p> <p><i>Cantate domino canticum nouum: laus eius in Ecclesia sanctorum. P.SAL. 86.</i></p> <p style="text-align: center;">A PARIS, Par Iehan Rueille, demourant à la rue S. Jacques, à l'enſeigne S. Nicolas.</p> <p style="text-align: center;">1567</p> 	<p style="text-align: center;">L A SINGERIE DES HUGVENOTS, MARMOTS ET GVENONS de la nouvelle derrision Theodobes- zienne: contenant leur arrest & ſen- tence par iugemēt de raiſon naturelle.</p> <p style="text-align: center;"><i>Composé par M. Artus Desiré.</i></p> <p style="text-align: center;">A PARIS, Pour Guillaume Iullien, à l'enſeigne de l'Amitié, pres le College de Cambray.</p> <p style="text-align: center;">1574 Auec Priuilege.</p>
--	---

Ο πόλεμος της ακραίας καθολικής Λίγκας, 1576, 1585-1594

- Ιδρυτικά κείμενα Λίγκας, 1576, ολοκληρωτικός θεοκρατικός λόγος & νομιμοποίηση της μοναρχικής εξουσίας επάνω στη συναίνεση των États (πίεση στον Ερρίκο Γ').
- **Λίγκα 1585.**
- Καταστατικός Καθολικισμός, υπεράνω σαλικού νόμου.
- Καταγγελία «δολίων συμβούλων» Ερρίκου Γ', πολιτικού παραγκωνισμού «μαχητών για τη σωτηρία της θρησκείας».
- Δημιουργία κλίματος πανικού με κυκλοφορία Συμφώνου του Μαγδεβούργου.
- «Διαρροή» παπικής βούλας αφορισμού Ερρίκου Ναβάρας.

Εικόνα 10.

3146

B V L L A   B V L L E
S. D. N. SIXTI   DE N. S. P. PAPE
PAPAE V. CONTRA
Henricum Valcsium, & alios
criminum eius conscios,
participes, & fau-
tores.

*QVA SI INTRA DECEM DIES
Illustrissimos Dominos Cardinalem Borbonium,
& Archiepiscopum Lugdunensem liberos non
dimittant, excommunicati declarantur: simulque
coram ipso citantur, ut respondeant de nece
Illustrissimi Cardinalis Guisij, & eorundem Do-
minorum Cardinalis Borbonij, & Archiepiscopi
Lugdunensis incarceratione.*

M. D. LXXXIX.

**SIXTE. V. CONTRE
HENRY DE VALOIS.**

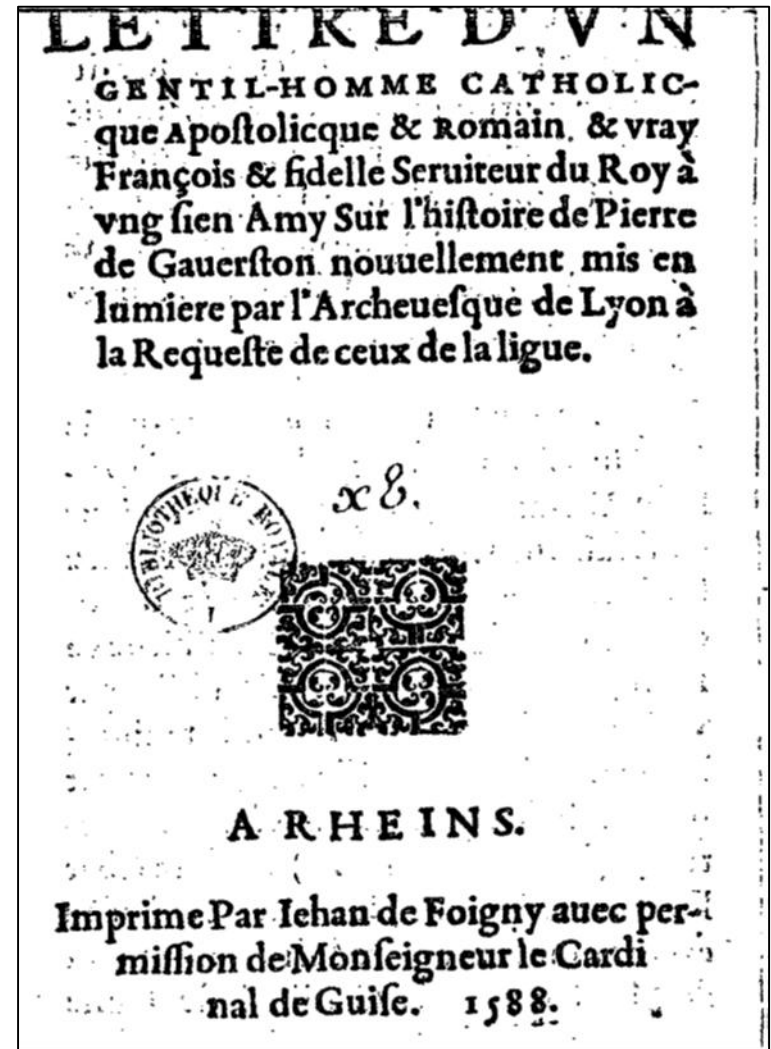

A PARIS,
Chez Nicolas NIVELLE, rue S. Iaques,
aux deux Colonnes.
Et Rolin THIERRY, rue des Anglois,
pres la place Maubert.
Libraire & Imprimeur de la saincte Vnion.
M. D. LXXXIX.
AVEC PRIVILEGE.

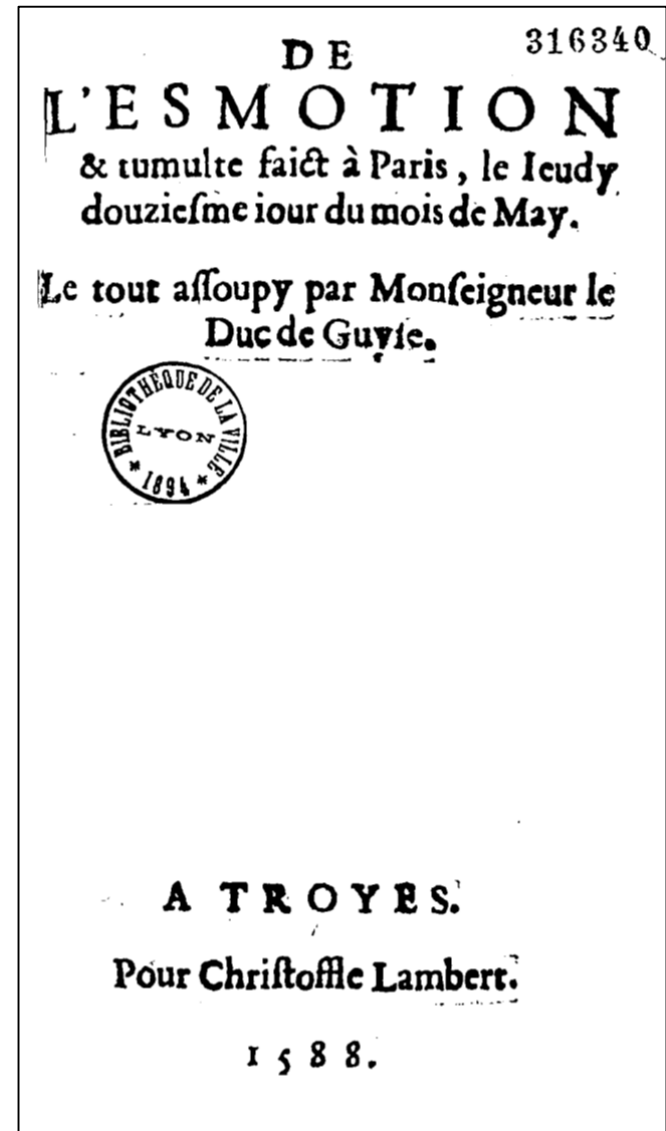
Εικόνα 11.

- Discours sur les calomnies imposées aux Princes et Seigneurs Catholiques 1588, πόλεμος εναντίον της αίρεσης = σωτηρία του βασιλείου.
- Εκστρατεία εσωτερικής μεταρρύθμισης βασιλείου και «επιστροφής στο δρόμο του Θεού» (Articles de la Sainte Union).
- Επίθεση μίσους στον φαύλο και ανάξιο βασιλιά.
- Histoire tragique... de Pierre Gauerston 1588 (Jean Boucher) επίθεση στον Δούκα του Épernon.
- Χρήση αγγλικών παραδειγμάτων, αφητηρία ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΜΑΡΙΑΣ ΣΤΙΟΥΑΡΤ (1587).

Εικόνα 12.

- 12 Μαΐου 1588, «ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΩΝ».
- Discours véritable sur ce qui est arrive a Paris le douzième de May, 1588.
- Αντίδραση στο σχέδιο του Épernon να εξοντώσει την Καθολική ηγεσία.
- Φυγή βασιλιά, προσβολή στην τιμή των Καθολικών υπηκόων του.

Τέλος

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη εδώ. <http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH213>

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών 2014. Κώστας Γαγανάκης. «Μάθημα: ΙΙ64 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία ΙΙ. Ενότητα 2α: Η καθολική εμπλοκή στον πόλεμο των λέξεων, 1540-1572». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH8/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/3)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Εικόνα 1: Copyrighted

Εικόνα 2: Copyrighted

Εικόνα 3: Copyrighted

Εικόνα 4: Copyrighted

Εικόνα 5: Copyrighted

Εικόνα 6: Copyrighted

Εικόνα 7: Copyrighted

Εικόνα 8: Copyrighted

Εικόνα 9: Copyrighted

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/3)

Εικόνα 10: Copyrighted

Εικόνα 11: Copyrighted

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (3/3)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Πίνακες

